

قواعد ترکیب

۱ - کوچک‌ترین واحد زبان ..... و بزرگ‌ترین واحد زبان ..... است.

پاسخ: واج/ جمله‌ی مستقل

۲ - قواعد واجی زبان چگونه ساخته می‌شود؟

پاسخ: از طریق آشنایی ذاتی هر فارسی زبان با زبان خودش .

۳- کدام یک از الگوهای هجایی زیر نادرست است؟ دلالت آن را بنویسید.

الف) صامت+مصوت+صامت   ب) مصوت+صامت+صامت

پاسخ: ب) زیرا در زبان فارسی هیچ هجایی با مصوت آغاز نمی‌شود.

۴- کدام یک از الگوهای هجایی زیر در فارسی معطر کاربرد ندارد؟ چرا؟

الف) صامت+مصوت+صامت   ب) صامت+صامت+مصوت+صامت

پاسخ: ب) زیرا هرگز نمی‌توان در ابتدای هجا، دو صامت را بلافاصله پشت سر هم به کار برد.

۵- با توجه به الگوی هجایی واژه‌هایی زیر، در هر مورد غلط را بکنجه تصحیح کنید.

الف) آریو آ   مصوت بلند
ر   صامت+مصوت کوتاه
زو   صامت+مصوت بلند

ب) بنفشه   صامت+مصوت کوتاه
نف   صامت+مصوت کوتاه+صامت

پاسخ: الف) آ (ا) ← صامت+مصوت بلند   ب) شه ← صامت+مصوت کوتاه

۶- به چه دلالت واژه‌ی «رَبِّي» و «بِئْر» در زبان فارسی تلفظ بهست؟

پاسخ: چون واج‌های «ب» و «پ» بی فاصله (بدون مصوت) در کنار هم قرار گرفته‌اند . کددارای واجگاه مشترکند.

۷- چرا واج‌های «ت» و «د» و «ج» و «ش» نمی‌توانند بدون فاصله در کنار یک دیگر قرار بگیرند؟

پاسخ: چون این حروف «ت» ، «د» و «ج» ، «ش» واجگاه مشترک دارند.

۸- گروه اسمی «خندان چهره‌ی آنها» را با توجه به قواعد هم نشکته اصلاح کنید.

پاسخ: چهره‌ی خندان آنها

۹- در نوشته‌ی زیر، دو مورد بکنجه که با قواعد ترکیب هماهنگی نداشته باشد.

«در حالی که می‌دوید، با شادی فریاد کشید: بچش متولد شد. چه روز خوبی! در بهست و دوم روز بهمن ۱۳۸۶»

بچش: خلاف قاعده‌ی واجی / بهست و دوم روز بهمن: خلاف قاعده‌ی هم نشکته

- کدام قواعد ترکیب در تولید واحدهای زبانی زیر، رعایت نشده است؟

۱۰- لسان الغیب لقب چه کسی است؟ غزلت شمس از آثار مولاناست .

پاسخ: کاربرد

۱۱- دانش آموز مدرسه ای بهتری، با دوستان خود به کوهستان‌های شمال رفتند.

پاسخ: هم نشکفت و نحوی

۱۲- سبز درختان شمال جنگل، انسان‌ها را می‌کارند.

پاسخ: هم نشکفت و معنایی

۱۳- وقتی به کتاب‌خانه رسی، مشخصات کتاب را به آن‌جا محترم کتاب‌دار تحویل داد.

پاسخ: هم نشکفت

۱۴- رُئِد

پاسخ: واجی

- چرا واحدهای زبانی زیر کاربرد ندارند؟ صحیح هر يك را بنویسید.

۱۵- نور، درخت شاخه‌های نازک‌تری را نوازش می‌کرد.

پاسخ: زجا خلاف قاعده ی هم نشکفت است. ← نور، نازک‌ترین شاخه‌های درخت را نوازش می‌کرد

۱۶- تو، تو را مقصر می‌دانی.

پاسخ: زجا خلاف قاعده ی نحوی است. ← تو خودت را مقصر می‌دانی .

۱۷- برای الگوی هجایی «صامت + مصوت + صامت + صامت» دو نمونه بنویسید.

پاسخ: زهفت، دوست، ساخت، سرد، شعر، صبح و ...

۱۸- الگوهای هجایی واحدهای زبانی زیر را بنویسید.

مثال: آداب

داب = صامت + مصوت بلند + صامت

□ رعد □ خوکشتن □ خورشید □ موذن □ بنفشه □ ماه

رعده: صامت + مصوت کوتاه + صامت + صامت
خوکشتن
خیش: صامت + مصوت بلند

تن: صامت + مصوت کوتاه

+صامت

خورشید

شید: صامت + مصوت بلند + صامت

مُ: صامت + مصوت کوتاه
ذ: صامت + مصوت کوتاه +
موذن :

ذن: صامت + مصوت کوتاه + صامت

بنفشه _____ ب: صامت + مصوت کوتاه

نَف: صامت + مصوت کوتاه + صامت

ش: صامت + مصوت کوتاه

ماه: صامت + مصوت بلند + صامت